www.arabesko.ru

УДК 330.322.3

Домбровська Софія Олексіївна
к. е. н., ст. викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

JEL classification: *H550; J320*

Недержавні пенсійні фонди (НПФ) відіграють важливу роль у системі соціального захисту населення, надаючи додаткові можливості для пенсійного забезпечення та знижуючи фінансове навантаження на державний бюджет. Основою їхньої діяльності є ефективне управління інвестиціями, що сприяє збереженню та зростанню пенсійних активів, безпосередньо впливаючи на рівень добробуту учасників фондів. В умовах економічної нестабільності в Україні, спричиненої воєнним станом та іншими макроекономічними викликами, зростає потреба у впровадженні сучасних підходів до управління активами недержавних пенсійних фондів.

Результативність інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів визначається рівнем отриманого інвестиційного доходу, який безпосередньо впливає на обсяг пенсійних заощаджень учасників. Головне завдання управління активами полягає не лише у збереженні коштів від впливу інфляції, але й у забезпеченні їх стабільного приросту, що дає змогу здійснювати пенсійні виплати протягом тривалого часу.

Ключові цілі інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів включають збереження та примноження пенсійних активів, а також мінімізацію інвестиційних ризиків. Реалізація цих завдань є критично важливою для підтримання фінансової стабільності фондів та зростання довіри до їхньої діяльності, адже саме від цього залежить рівень майбутніх пенсійних виплат.

Ринок недержавних пенсійних фондів в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку, однак стикається з певними труднощами, які уповільнюють його зростання. Недержавні пенсійні фонди виконують важливу функцію у фінансовій системі, надаючи громадянам додаткові джерела пенсійного доходу, розширюючи інвестиційні можливості та сприяючи економічній стабільності.

Для повноцінного розкриття можливостей цього ринку необхідно подолати основні бар'єри, зокрема, низьку обізнаність населення про переваги НПФ, недостатню участь фізичних осіб-підприємців та потребу в удосконаленні інвестиційних підходів.

Інвестиційні підходи українських пенсійних фондів суттєво відрізняються від європейських практик і характеризуються підвищеною обережністю. Це зумовлено особливостями національного фінансового ринку та чинного регулювання. Основна частина інвестицій спрямовується на державні облігації та інші малоризикові активи, що дозволяє зменшити фінансові ризики для вкладників [1, с. 327]. Однак, така стратегія водночас обмежує можливості для диверсифікації портфеля та підвищення рівня прибутковості.

Крім того, ринок недержавних пенсійних фондів стикається з низкою регуляторних і правових обмежень. Чинне законодавство, особливо у сфері захисту прав вкладників та механізмів нагляду, часто не відповідає сучасним викликам. Надмірна зарегульованість створює труднощі для діяльності адміністраторів НПФ [2, с. 194] і обмежує можливості розвитку цього сегменту.

Додатковий тиск на ринок чинять інфляція та економічна нестабільність. Постійне зростання цін і невизначеність щодо економічного майбутнього знижують готовність громадян вкладати кошти у довгострокові проєкти, зокрема в НПФ, які вимагають значного часу для формування капіталу. Також економічні кризи та падіння рівня доходів населення суттєво зменшують приплив нових вкладників і обсяги пенсійних внесків.

Таким чином, розвиток ринку НПФ в Україні гальмується низкою структурних, економічних і нормативних бар'єрів. Для їх подолання необхідно підвищувати рівень фінансової грамотності населення, розширювати можливості інвестування та вдосконалювати законодавчу базу, створюючи сприятливі умови для ефективного функціонування та зростання НПФ.

Література

1. Майстер А. В., Кулагіна І. І. Недержавні пенсійні фонди: сучасний стан і перспективи розвитку в Україні. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 324–330. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-324-330.
2. Коваленко Ю., Лещенко М. Недержавні пенсійні фонди як професійні учасники інвестиційного ринку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 3. С. 190–199. DOI: https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-190-199.

www.arabesko.ru

УДК 336.055(477)

Іоргачова Марія Іванівна
к. е. н., доцент кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку,
Одеський національний економічний університет (Україна)
Коцюрубенко Ганна Миколаївна
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет (Україна)

КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ЗМІН НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

JEL classification: *G100; O160*

Зміни на фінансовому ринку України набувають особливої значущості в контексті сучасних подій та викликів. Серед ключових чинників, які вплинули на це, можна відмітити:

– війна, як каталізатор змін, кардинально змінила структуру ринку, підходи до його регулювання, а також функціонування, призвела до збільшення відрахувань банками у резерви для покриття збитків, що вплинуло на їх прибутковість [1]. Однак, навіть в умовах війни, фінансова система України продемонструвала надзвичайну стійкість, зберігаючи стабільність національної валюти та забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для функціонування країни;

– регулювання фінансового сектора та реформи, зокрема, у цьому напрямку важливою є роль НБУ: вдосконалення нормативно-правової бази (у 2023 році відбулися важливі зміни у нагляді за фінансовими ринками, включно з моніторингом валютних операцій, що спрямоване на посилення контролю за ризиками та санкціями), впровадження міжнародних стандартів, розвиток платіжних технологій, проєкт щодо переходу до безготівкової економіки [2; 3];

– зміни на небанківському ринку, зокрема, кількість небанківських фінансових установ має тенденцію до скорочення, що свідчить про активну оптимізацію та консолідацію ринку. Це частина процесу адаптації до нових реалій, коли невеликі гравці не витримують посиленої конкуренції або змін у регуляторних вимогах: оновлення вимог для учасників небанківського сектору, стимулювання страхового сектору та зменшення частки непрацюючих кредитів [3];

– посилення ролі фінтеху та цифровізація ринку, що сприяло активному впровадженню цифрових технологій та фінансових інновацій. Україна зосередилася на розвитку фінтех-сектора, що включає створення цифрових платформ, мобільних банківських послуг та інтеграцію з міжнародними фінансовими ринками. Цифровізація процесів дозволяє підвищити прозорість і ефективність фінансових операцій, а також сприяє поліпшенню доступу до фінансових послуг. Основні напрямки розвитку включають платіжні послуги, цифрове кредитування, управління фінансами, страхування, а також нові сервіси для обслуговування бізнесу та фізичних осіб. Фінтех став важливим елементом української економіки, сприяючи прозорості операцій, залученню інвестицій та формуванню фінансової грамотності серед населення [4; 5].

Отже, зміни на фінансовому ринку України зумовлені наступними ключовими чинниками: воєнні події, посилення реформаторської діяльності НБУ; розвиток цифрових технологій; залучення міжнародної підтримки та інтеграція з європейськими фінансовими ринками. Попри складнощі цього періоду, впровадження новітніх технологій, зміцнення як банківського сектору, так і небанківських фінансових установ, а також активний перехід до цифрових рішень сприяють стабілізації ринку та створюють умови для його подальшого розвитку.

Література

1. Борисюк О. В., Матвійчук Н. М., Хмелярська Л. А. Особливості розвитку фінансового ринку України під час війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-76.